

ΕΣΟΔΑ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ

Υπό ΔΗΜ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

(Υπουργ. Συντονισμού)

Ἡ διάκρισις μεταξύ μιᾶς ἀνεπτυγμένης καὶ ὑπαναπτύκτου οἰκονομίας (ἐξ οὗ καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτῆς ὡς ἀνεπτυγμένη ἢ ὑπανάπτукτος), γίνεται ἐπὶ τῆ βάσει πολλῶν διαφόρων κριτηρίων, ἐν ἑκ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ τὸ δημοσιονομικόν. Τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶναι τὸ περισσότερον παρημελημένον καὶ τοῦτο διότι εἶναι τὸ ὀλιγώτερον ἀντιληπτόν. Οὕτω, βλέπομεν ὑπανάπτукτες οἰκονομίας νὰ προχωροῦν εἰς διαφόρους τομεῖς αὐτῶν καὶ νὰ παρουσιάζουν στασιμότητα εἰς τὸν δημοσιονομικόν τομέα. Ἡ μὴ ἰσορροπος ὁμως αὕτη ἀνάπτυξις ἐπιδραῖ μειονεκτικῶς ἐπ' αὐτῆς καθ' ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δὲν εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῆ τὸ κάθε φορά δυνατόν ἐπιτευκτέον μὲ τὰ δεδομένα μέσα optimum τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Μόνον διὰ τῆς ἰσορροπού ἀναπτύξεως ὅλων τῶν οἰκονομικῶν τομέων ἀνάλογα μὲ τὴν θέσιν καὶ τὰ μέσα ποῦ εἰς κάθε δεδομένην περίοδον κατέχουν δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ τὸ κάθε φορά δυνατόν ἐπιτευκτέον optimum τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Καὶ μόνον διὰ τοῦ τρόπου τούτου δύναται μία ὑπανάπτукτος οἰκονομία νὰ φθάσῃ, εἰς τὸ ἐπίπεδον μιᾶς ἀνεπτυγμένης εἰς τὸ ἐλάχιστον δυνατόν χρονικὸν διάστημα, καὶ οὕτω νὰ ἐξέλθῃ, τὸ ταχύτερον δυνατόν ἀπὸ τὴν ομάδα τῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν.

Τὸ δημοσιονομικόν κριτήριον τὸ χαρακτηρίζει μίαν οἰκονομίαν ὡς ἀνεπτυγμένην ἢ μὴ εἶναι τὸ ὕψος συμμετοχῆς τῶν ἀμέσων καὶ ἐμμέσων φόρων εἰς τὸ σύνολον ἐσόδων τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ. Ὅσον μεγαλύτερον εἶναι τὸ ποσοστὸν τῶν ἐμμέσων φόρων ἐπὶ ζημίᾳ τῶν ἀμέσων τόσον καὶ ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένη λογίζεται. Τὸ ἀντίθετον ἰσχύει διὰ τὸν χαρακτηρισμὸν μιᾶς ἀνεπτυγμένης οἰκονομίας.

Οἱ ἐμμεσοὶ φόροι εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸν τῶν οἰκονομιῶν ὅπου ἡ στάθμη τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος εἶναι χαμηλὴ καὶ ἡ ἀποτελεσματικότης τοῦ κρατικοῦ φορολογικοῦ μηχανισμοῦ καὶ ἡ φορολογικὴ συνείδησις τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι περιωρισμένα. Ἐκεῖ γίνεται προσφυγὴ εἰς τὸ εἶδος τούτου φορολογίας λόγῳ τῆς σχετικῆς ὑψηλῆς παραγωγικότητος ποῦ παρουσιάζουν οἱ ἐμμεσοὶ φόροι ἐναντι τῆς τοιαύτης τοῦ φόρου εἰσοδήματος, καὶ τοῦτο διότι εἰσπραξις ἴσων ποσῶν ἐκ φόρου εἰσοδήματος ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας καθίσταται ἀδύνατος (ἐπειδὴ αἱ δαπάναι εἰσπράξεως εἶναι μεγαλύτεραι).

Ὁ συνεχής παραμερισμός αὐτῶν τῶν μειονεκτημάτων σημαίνει ὅτι ἡ οἰκονομία προοδεύει δημοσιονομικῶς ὅποτε καὶ δημιουργεῖται τὸ κατάλληλον ἔδαφος πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν ἐμμέσων διὰ τῶν ἀμέσων φόρων. Ἡ ἀντικατάστασις αὕτη εἶναι ἀναγκαία διὰ δύο κυρίως λόγους, οἰκονομικὸν καὶ κοινωνικόν.

Οἰκονομικῶς, οἱ ἔμμεσοι φόροι ἐπιδρῶν ἀνασχετικῶς ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως διότι οὗτοι ἀφαιροῦν ἀπὸ ὅλους τοὺς καταναλωτὰς ἀνεξαιρέτως μεγέθους εἰσοδήματος ἓν μέρος αὐτοῦ μειώνοντας οὕτω τὴν ζήτησίν των ἄρα τελικῶς καὶ τὴν παραγωγὴν. Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖ-~~θεν~~ ἐπιβάλλονται οἱ φόροι οὗτοι τὰ εἰσοδήματα τοῦ μεγαλύτερου μέρους τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι μικρά, ἡ μείωσις τῆς ζήτησεως θὰ σημειωθῆ εἰς τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν τοῦ πληθυσμοῦ, ἐξ οὗ καὶ ἡ μεγάλη ἔκτασις τῆς μειώσεως τῆς παραγωγῆς.

Οὕτως ἡ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὴν ἔμμεσον φορολογίαν θὰ εἶναι ἐπιωφελεῖς διότι θὰ ὀδηγήσῃ εἰς μίαν ταχυτέραν καὶ ἰσόρροπον ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας, ἀφοῦ προηγουμένως δημιουργηθῆ τὸ κατάλληλον πρὸς τοῦτο κλίμα. Καὶ τοῦτο, διότι τὰ κατώτερα εἰσοδηματικά στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ θὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ πολλοὺς μικροὺς φόρους τοὺς ὁποίους καταβάλλουν καθημερινῶς ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν ἐμμέσων φόρων, ὅποτε θὰ εὐρεθοῦν ἐνώπιον μιᾶς μεγαλύτερας ἀγοραστικῆς δυνάμεως προερχομένης ἀπὸ τὸ ἴδιον ὡς καὶ πρὶν ἀποκτώμενον εἰσόδημα. Τοῦτο ἀναμφιβόλως θὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς καταναλώσεως καὶ τῆς ἀποταμιεύσεως. Ἡ αὐξήσις τῆς καταναλώσεως θὰ ἐκδηλωθῆ διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς ζήτησεως, ἡ ὅποια θὰ προκαλέσῃ τὴν αὐξήσιν τῆς προσφορᾶς, ἡ ὅποια θὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς, ἥτοι εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας. Αὕτη δὲ θὰ εἶναι ταχύτερα διότι ἡ ζήτησις προερχομένη πλέον τώρα ἀπ' ὅλα τὰ εἰσοδηματικά στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ θὰ εἶναι ἀσυγκρίτως μεγαλύτερα ἀπὸ πρὶν. Καὶ ὅσον ἡ διαδικασία τῆς οἰκονομίας θὰ προχωρῆ τόσον καὶ ἡ ζήτησις θὰ αὐξάνῃ περιεσσοτέρως, λόγῳ τῆς ἐν τῷ μεταξὺ αὐξήσεως τῆς ἀπασχολήσεως διὰ τὴν πραγματοποιήσιν τῆς ὁλονὲν αὐξανομένης παραγωγῆς. Οὕτως ὁ ρυθμὸς ἀναπτύξεως θὰ εἶναι ταχύτερος.

Θὰ εἶναι καὶ ἰσόρροπος διότι θὰ προέρχεται πλέον ἀπὸ μίαν ὑγιᾶ ζήτησιν, καθότι αὕτη θὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὰς πραγματικὰς καὶ δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθοῦν ἀνάγκας ὄλων τῶν ἀτόμων μιᾶς κοινωνίας διεπομένης ἀπὸ ἓνα τοιοῦτον φορολογικὸν σύστημα. Ἡ ὑπαρξίς τῶν ἐμμέσων φόρων καὶ μάλιστα εἰς μεγάλον ἀριθμὸν καὶ εἰς μεγάλο ὕψος, ὡς συμβαίνει κυρίως εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας, δὲν ὀδηγεῖ εἰς ζήτησιν ἡ ὅποια νὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὰς πραγματικὰς ἀνάγκας τοῦ συνόλου τῆς κοινωνίας ἐντὸς τῶν δυνατοτήτων τοῦ πραγματοποιημένου εἰσοδήματός της, ὅποτε καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς οἰκονομίας της δὲν θὰ εἶναι ἰσόρροπος.

Ἄλλὰ καὶ ἡ αὐξήσις τῆς ἀποταμιεύσεως ὄλων τῶν εἰσοδηματιῶν εἰς

βάρος των μέχρι τότε δλίγων θα ὀδηγήσῃ εἰς μίαν ὑγιεστέραν οικονομικήν ἀνάπτυξιν καὶ ταυτοχρόνως ταχύτεραν καὶ ἰσορροπον. Τοῦτο ἐπειδὴ διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς καταναλώσεως εἰς ὕψος καὶ εἰς πλάτος θα ἐπεκταθοῦν αἱ ἤδη ὑπάρχουσαι καὶ θα γεννηθοῦν νέαι οικονομικαὶ μονάδες εἰς τὰς ὁποίας θα λάβουν μέρος ὡς κεφαλαιούχοι περισσότεροι ἀποταμιευταὶ καὶ ὄχι ὡς σήμερον ὅπου κάθε οικονομικὴ μονὰς ἔχει καὶ ἓνα ἰδιοκτήτην. Οὕτω θ' ἀναπτυχθῇ ὁ θεσμὸς τῆς μετοχῆς ἄρα καὶ τῆς ἀνώνυμου ἐταιρείας ὅποτε καὶ αἱ οικονομικαὶ μονάδες θα μπορέσουν νὰ λάβουν μίαν πολὺ μεγαλύτεραν μορφήν ἀπὸ ὅ,τι σήμερον ἔχουν.

Κοινωνικῶς, ἡ ἀντικατάστασις τῶν ἐμμέσων φόρων εἶναι πλήρως δικαιολογημένη ἀπὸ αὐτὴν ταύτην τὴν φύσιν τοῦ εἶδους τῶν φόρων τούτων, διότι οὗτοι πλήττουν δυσανάλογως ὡς πρὸς τὴν φοροδοτικὴν των ἰκανότητα τὰ διάφορα εἰσοδηματικά στρώματα εἰς βάρος τῶν κατωτέρων. Μία δικαιότερα καὶ τὸ ἰδανικώτερον μία ἴση φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις ὄλεω τῶν ἀτόμων ἀνάλογα μὲ τὴν φοροδοτικὴν των ἰκανότητα ἀπαιτεῖ μίαν στροφὴν πρὸς τὴν ἄμεσον φορολογίαν.

Τελικῶς ἡ διαδικασία ἀναπτύξεως μιᾶς κοινωνίας εἶναι ἓνα σύμπλεγμα οικονομικῶν καὶ κοινωνικῶν ἐνεργειῶν. Μόνον διὰ τῆς ταυτοχρόνου καὶ ἰσορροπού οικονομικῆς καὶ κοινωνικῆς προόδου δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ τὸ κάθε φεράν δυνατόν ὀρθίμιον τῆς ἀναπτύξεως ἀναλόγως μὲ τὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται καὶ τὰς δυνατότητας πού ἔχει.

Ἡ ἀντικατάστασις ὅμως αὕτη τῶν ἐμμέσων διὰ τῶν ἄμέσων φόρων πρέπει νὰ γίνῃ σταδιακῶς καὶ ὄχι ἀποτόμως. Μία ἀπότομος μεταρρυθμισίς εἰς τὸν τομέα αὐτὸν θα ὀδηγοῦσε εἰς τρομερὰν μείωσιν τῶν κρατικῶν ἐσόδων καὶ οὕτως εἰς παράλυσιν τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ. Ἡ ἀπότομος κατάργησις τῶν ἐμμέσων φόρων καὶ ἡ ἀντικατάστασις τῶν ἐσόδων ἐξ αὐτῶν δι' ἄμέσων φόρων χωρὶς ἐν τῷ μεταξύ νὰ δημιουργηθοῦν αἱ κατάλληλα οικονομικαὶ καὶ ψυχολογικαὶ συνθήκαι καὶ θεσπισθοῦν τὰ ἀπαραίτητα νομοθετικὰ μέτρα θα ὀδηγήσῃ εἰς μεγάλην κλίμακα φοροδιαφυγῆν. Πρέπει νὰ μεσολαβήσῃ ἓνα χρονικὸν διάστημα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὅποιου τὸ ἔθνικὸν εἰσόδημα θα ἀνέρχεται, ἡ φορολογικὴ συνείδησις θα ἀναπτύσσεται καὶ ὁ κρατικὸς φορολογικὸς μηχανισμὸς θα βελτώνεται. Κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς τῆς περιόδου ἡ ἀντικατάστασις θα γίνεταί σταδιακῶς ἀναλόγως μὲ τὴν πρόοδον πού θα σημειώνεται. Οὕτω θα ἔχωμεν μίαν ὁμαλὴν πορείαν τῶν κρατικῶν ἐσόδων, ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν, ἄρα μίαν ὁμαλὴν ἀντιμετώπισιν τῶν κρατικῶν δαπανῶν καὶ περαιτέρω μίαν ὁμαλὴν λειτουργίαν τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ ἐντὸς τῶν δυνατοτήτων κάθε ὑπαναπτύκτου οἰκονομίας.

Εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους οἰκονομίας ἡ διανομὴ τοῦ χαμηλοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματός των εἶναι ἐξαιρετικὰ ἄνισος. Ἐνα πολὺ μικρὸν ποσοστὸν τοῦ πληθυσμοῦ κατέχει τὸ μεγαλύτερον μέρος ἐκ τοῦ συνόλου τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος.

Τὸ πολὺ μεγάλο ποσοστὸν κατέχει ἓνα πολὺ μικρὸν μέρος αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ ποσοστοῦ τούτου πάλιν ἓνα μεγάλο μέρος ἔχει εἰσόδημα κατὰ κεφαλὴν κατώτερον τοῦ ὀρισθέντος ὡς ἐλάχιστον ὄριον συντηρήσεως ἢ ὅποτε καὶ ἀπαλλάσσονται ἀπὸ κάθε ἄμεσον φορολογίαν. Τὸ ὑπόλοιπον μέρος λόγῳ τῶν μικρῶν εἰσοδημάτων ἀποδίδει ὀλίγα, εἴτε ἐφαρμόζεται ἡ προοδευτικὴ φορολογία ὡς κατὰ κανόνα εἴτε ἡ ἀναλογικὴ φορολογία. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἔσοδα ἐξ ἀμέσων φόρων τὰ προερχόμενα ἐκ τῆς μικρᾶς τάξεως τοῦ πληθυσμοῦ, ἡ ὁποία καὶ καρποῦται τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, εἶναι μικρὰ ἀκόμη καὶ ὅταν ἐφαρμόζεται ἡ προοδευτικὴ φορολογία διότι αἱ ὑπανάπτυκτοι οἰκονομίαι ἐθέσπισαν πολλὰς ἀπαλλαγὰς διὰ τὴν ἐνθάρρυνσιν τῶν παραγωγικῶν ἐπενδύσεων, αἱ ὁποῖαι καὶ συμβάλλουν εἰς τὴν οικονομικὴν ἀνάπτυξιν. Οὕτω τὸ σύνολον τῶν κρατικῶν ἐσόδων ἐξ ἀμέσων φόρων εἶναι πολὺ μικρὸν, καὶ πόρρω ἀπέχει ἀπὸ τὸ σύνολον τῶν κρατικῶν δαπανῶν ποῦ πρέπει νὰ καλύψουν. Ὅποτε προστρέχουν εἰς τὴν ἐπιβολὴν φόρων ἐπὶ διαφόρων εἰδῶν καὶ ὑπηρεσιῶν εἴτε εἰς τοὺς ἐμμέσους φόρους. Καὶ ὅσον περισσότερον ὑπανάπτυκτος εἶναι μία οἰκονομία τόσο καὶ τὸ ποσοστὸν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν κρατικῶν ἐσόδων εἶναι μεγαλύτερον. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ εἰσοδηματικὴ τάξις ἡ ὁποία ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὴν ἄμεσον φορολογίαν καταβάλλει καθημερινῶς ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς ἐμμέσου φορολογίας φόρους περισσοτέρους ἀπὸ τὰς ὑπολοίπους τάξεις ἀναλόγως μὲ τὰ εἰσοδήματά των. Τοὺς ὀλιγωτέρους φόρους ἀναλόγως μὲ τὸ εἰσόδημα τοὺς καταβάλλει ἡ οἰκονομικῶς ἰσχυρὰ τάξις. Τοῦτο ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα ὅτι ἡ συνολικὴ ζήτησις ἀναπτύσσεται εἰς κατώτερα ὄρια παρ' ὅτι τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα ἐπιτρέπει. Ὅποτε καὶ ἡ προσφορὰ ἄρα καὶ ἡ παραγωγή δὲν ἀναπτύσσονται εἰς τὰ δυνατὰ ὑπὸ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἐπιτρεπτέα ὄρια. Ἀπὸ δὲ τὴν πλευρὰν τῆς ἀποταμιεύσεως αὕτη λαμβάνει χώραν μόνον εἰς τὰς ἰσχυροτέρας εἰσοδηματικὰς τάξεις. Συμβαίνει αὐτὸ τὸ ὁποῖον γενικῶς οἱ οἰκονομολόγοι τῆς θεωρίας οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως παραδέχονται ὡς ὀρθόν, διότι σύμφωνα μὲ τὴν ἀποψίν των εἰς τὰς ὑποναπτύκτους χώρας πρέπει νὰ ἐνθαρρύνεται ἡ ἀποταμίευσις ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων εἰσοδηματικῶν τάξεων καὶ δὴ τῶν ἐπιχειρηματιῶν, ἐπειδὴ οὗτοι καὶ εἶναι ἱκανοὶ νὰ τὰς ἐπενδύσουν. Αὕτη ἡ ἀποψις θὰ ἦτο πλήρως ὀρθὴ ἐφ' ὅσον αἱ ἀποταμιεύσεις αὐταὶ θὰ ἦσαν καὶ παραγωγικαὶ ἤτοι θὰ ἐστρέφοντο ἀποκλειστικὰ εἰς παραγωγικὰς ἐπενδύσεις αἱ ὁποῖαι νὰ προωθοῦν τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν. Ἀλλὰ εἶναι πλέον γνωστὸν ὅτι μέρος αὐτῶν διὰ διαφόρους λόγους, ὡς ἡ στενότης τῆς ἀγορᾶς, ἡ ἔλλειψις ἀσφαλείας κλπ. δὲν ἐπενδύονται εἰς παραγωγικὰ ἔργα τῆς ἐν λόγω ὑπαναπτύκτου οἰκονομίας, ἀλλὰ εἴτε στρέφονται πρὸς ἀγορὰν πολυτελῶν ἀγαθῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἴτε τοποθετοῦνται εἰς τὸ ἐξωτερικὸν εἰς τραπεζὰς ἢ ἐπιχειρήσεις εἴτε εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἀλλὰ εἰς παρασιτικὰς, καιροσκοπικὰς ἀλλὰ κερδοσκοπικὰς ἐπιχειρήσεις, ὅποτε αὐταὶ ἀποτελοῦν τὰς καταναλωτικὰς ἀποτα-

μειώσεις, τὰς ἐξωτερικευμένας ἀποταμιεύσεις καὶ τὰς κερδοσκοπικὰς ἀποταμιεύσεις. Αἱ τρεῖς αὗται κατηγορίαι ἀποταμιεύσεων πρέπει ὀπωσδήποτε νὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὴν ἀμεσον φορολογίαν καὶ νὰ μὴ διαφεύγουν ὑπὸ διαφόρους τρόπους καὶ μορφάς.

Διὰ τῆς σταδιακῆς ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας τὸ ποσοστὸν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τὸ ἐπιβαρυνόμενον μὲ τὴν ἀμεσον φορολογίαν καθίσταται μεγαλύτερον καὶ οὕτω καὶ τὰ κρατικὰ ἔσοδα τὰ προερχόμενα ἐξ αὐτῆς αὐξάνονται. Τοῦτο λαμβάνει χώραν διὰ τῆς εἰσόδου εἰς τὴν φορολογίαν νέων εἰσοδηματιῶν τῶν ὁποίων τώρα τὸ εἰσόδημα θὰ ὑπερβαίνει τὸ ἀφορολόγητον ὄριον ὡς καὶ διὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἐπιβληθέντος φορολογικοῦ συντελεστοῦ (εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς προοδευτικῆς φορολογίας) τῶν ἀποκτῶντων μεγαλύτερα εἰσοδήματα. Οὕτω δημιουργεῖται κατάστασις πρὸς κατάργησιν ἢ μείωσιν ὀρισμένων συντελεστῶν ἐμμέσων φόρων. Ἡ μείωσις τῶν ἐσόδων ἐξ ἐμμέσων φόρων θὰ εἶναι μικρότερα, μεγαλύτερα ἢ ἀναλόγως πρὸς τὴν αὐξήσιν τῶν ἐσόδων ἐξ ἀμέσων φόρων σύμφωνα μὲ τὰς ἀνάγκας τοῦ Δημοσίου. Πάντως εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους οἰκονομίας γενικῶς αἱ ἀνάγκαι τοῦ Δημοσίου αὐξάνουν αὐξανόμενον τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος διότι πολλὰ εἶναι τὰ κενὰ τὰ ὁποῖα λόγῳ τοῦ χαρακτῆρος των δὲν ἔμπορουν νὰ πληρωθοῦν ἀπὸ τοὺς ἰδιώτας. Ὀπωσδήποτε δὲν πρέπει νὰ διατηρηθοῦν ἢ αὐξηθοῦν τὰ ἔσοδα ἐξ ἐμμέσων φόρων αὐξανομένων τῶν ἐσόδων ἐξ ἀμέσων διότι τοῦτο σημαίνει ἀντιοικονομικὴν ἀβέουσαν ἐπιβάρυνσιν τῶν ἰδιωτῶν ὑπὸ τοῦ Δημοσίου, ἢ ὁποῖα τελικῶς μειώνει τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν εἰς τὸ ἔργον τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἐνῶ διὰ τῆς συνεχοῦς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ταύτην πρέπει ὅσον καὶ περισσότερον νὰ τὴν ἀναλαμβάνουν οἱ ἰδιῶται. Αὕτη εἶναι ἡ ὀρθότερα καὶ ταχύτερα διαδικασίᾳ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Ἡ μείωσις ἢ ἡ κατάργησις τῶν συντελεστῶν τῶν ἐμμέσων φόρων θὰ ἔχη ὡς ἀμεσον συνέπειαν τὴν αὐξήσιν τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τοῦ ἰδίου χρηματικοῦ εἰσοδήματος ὅποτε δύναται νὰ μειωθῇ τὸ ἀφορολόγητον ὄριον. Τὸ ποσοστὸν τῆς μειώσεως δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογον μὲ τὴν αὐξήσιν τοῦ ποσοστοῦ τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως, ἀλλὰ μικρότερον αὐτοῦ, διότι ὅσον πτωχότερον εἶναι ἓνα κράτος τόσον καὶ μικρότερον ὀρίζει τὸ ἐλάχιστον ὄριον συντηρήσεως, ἦτοι τὸ ἀφορολόγητον ὄριον καὶ τοῦτο διὰ νὰ ὑπολειπῶνται περισσότερα εἰσοδήματα πρὸς ἀμεσον φορολογίαν αὐτῶν. Διὰ τῆς συνεχοῦς ἀναπτύξεως ὁμοῦς τούτου τὸ ἐλάχιστον ὄριον συντηρήσεως πρέπει νὰ αὐξήσῃ μέχρι τοῦ σημείου τοῦ θεωρουμένου ὡς ἀρκετόν. Κατὰ τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ ἐλάχιστον ὄριον συντηρήσεως θὰ παραμένῃ σταθερόν, τὸ ποσοστὸν τῆς μειώσεως τοῦ ἀφορολόγητου ὀρίου θὰ εἶναι πλέον ἀνάλογον πρὸς τὸ ποσοστὸν τῆς αὐξήσεως τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως.

Ἡ αὐξήσις τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως διὰ τῆς μειώσεως ἢ καταργήσεως συντελεστῶν ἐμμέσων φόρων δὲν θὰ ἔχη ὡς συνέπειαν μόνον τὴν μείω-

-σιν τοῦ ἀφορολογήτου ὄριου ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιβολὴν τῶν ἰδίων ὡς καὶ πρό-
τερον συντελεστῶν τῆς προοδευτικῆς φορολογίας ἐπὶ κατωτέρων κατηγοριῶν
χρηματικῶν εἰσοδημάτων ὅποτε καὶ κάθε φορὰ ὁ ἀνώτερος συντελεστῆς
δύναται ν' αὐξάνεται.

Ἐξ ὧν αὐτῶν αὐτομάτως θὰ ἐπέλθῃ μία πρόσθετος αὐξησης εἰς τὰ
ἔσοδα ἐκ τῶν ἀμέσων φόρων, τὰ ὁποῖα ἤδη διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς οἰκο-
νομίας αὐξάνονται. Ἦτοι θὰ ἔχωμεν αὐξησην τῶν ἐσόδων ἐξ ἀμέσων φόρων
προερχομένην ἀπὸ τὴν αὐξησην τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ ἀπὸ τὴν μείω-
σιν ἢ κατάργησιν τῶν συντελεστῶν τῶν ἐμμέσων φόρων αἱ ὁποῖαι ὡς συνέ-
πειαν θὰ ἔχουν τὴν μείωσιν τοῦ ἀφορολογήτου ὄριου, τὴν ἐπιβολὴν τῶν ἰδίων
συντελεστῶν τῆς προοδευτικῆς φορολογίας ἐπὶ κατωτέρων κατηγοριῶν χρη-
ματικῶν εἰσοδημάτων καὶ τὴν αὐξησην τοῦ ἀνωτέρου συντελεστοῦ λόγῳ
τῆς ἐν τῷ μεταξύ αὐξανομένης ἀγοραστικῆς δυνάμεως.

Ὁ τρόπος οὗτος φορολογίας δὲν εἶναι μόνον ὁ δικαιότερος, διότι ἀμβλύ-
νει τὴν ἄνισον διανομὴν τοῦ εἰσοδήματος, ἀρα ἐκπληροῖ κοινωνικὸν ρόλον,
ἀλλὰ καὶ ὁ καλύτερος οικονομικῶς. Εἶναι δὲ διάφορος πρὸς τὴν ἰσχύουσαν
ἀποψιν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἄμεσος φορολογία πρέπει νὰ διατηρῆται συνεχῶς
χαμηλὰ διὰ νὰ εὐνοῖ τὰς ἀποταμιεύσεις εἰς τοὺς ἰσχυροὺς οικονομικῶς διότι
οὔτοι εἶναι καὶ οἱ μόνοι ἱκανοὶ νὰ ἐπενδύουν ἀρα νὰ συμβάλλουν εἰς τὴν οἰκο-
νομικὴν ἀνάπτυξιν. Εἶναι ἐσφαλμένη αὕτη ἡ ἀποψις διότι αὕτη δημιουργεῖ
ὀλίγους μεγάλους ἀποταμιευτὰς οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι ἀρκετοὶ διὰ νὰ δώσουν
λαβὴν εἰς τὴν δημιουργίαν τῶν θεσμῶν τῆς κεφαλαιοαγορᾶς καὶ τῶν ἀνω-
νύμων ἑταιρειῶν τῶν μόνων ποὺ ἤμποροῦν νὰ συμβάλλουν ἀποτελεσματικῶς
εἰς τὴν οικονομικὴν ἀνάπτυξιν.

Ἡ δημιουργία ὀλίγων μεγάλων ἀποταμιευτῶν ὁδηγεῖ εἰς δημιουργίαν
ἀτομικῶν οικονομικῶν μονάδων αἱ ὁποῖαι ὡς εἶναι φυσικὸν δεῖν ἤμποροῦν
νὰ φθάσουν τὰ ὅρια μιᾶς ἀνώνυμου ἑταιρείας. Ἐκτὸς τούτου ὅταν θέλουν
νὰ ἐπεκτείνουν τὰς ἐπιχειρήσεις των καὶ δὲν τοὺς ἐπαρκοῦν τὰ κεφάλαιά
των καὶ οὔτε τὰ τραπεζιτικά, ἀναγκάζονται καὶ δανείζονται ἀπὸ τοὺς ιδιώ-
τας μὲ ἀντιοικονομικοὺς ὅρους, λόγῳ τῆς μὴ ὑπάρξεως κεφαλαιοαγορᾶς,
ὅποτε καὶ τὸ κόστος τῶν προϊόντων των εἶναι ὑψηλόν. Ἀλλὰ οἱ μεγάλοι
ἀποταμιευταὶ δὲν ἀποτελοῦν ἐχέγγυον ὅτι θὰ ἐπενδύουν μόνον εἰς παραγω-
γικὰς ἐπιχειρήσεις, ἀλλὰ συχνάκις ἐπιδίδονται εἰς καιροσκοπικὰς τοιαύτας
μὲ γνώμονα τὸ ταχὺ καὶ εὐκόλον κέρδος ἢ ἐπιδίδονται εἰς μεγάλας κατανα-
λωτικὰς ἐνεργείας βλαβεράς διὰ τὴν διαδικασίαν τῆς οικονομικῆς ἀναπτύ-
ξεως ἢ τὰς ἐξάγουν. Τοῦτο, ὡς εἶναι ἐκδηλον, δὲν δύναται νὰ συμβάλῃ εἰς
μίαν ταχεῖαν ἀνάπτυξιν τῆς οικονομίας.

Διὰ τῆς συνεχοῦς ὁμως αὐξήσεως τῶν ἐσόδων ἐξ ἀμέσων φόρων παρα-
πλεύρως τῆς μειώσεως τῶν ἐσόδων ἐξ ἐμμέσων φόρων δημιουργεῖται παραλ-
λήλως πρὸς τὴν τάξιν τῶν ὀλίγων μεγάλων ἀποταμιευτῶν καὶ ἓνα μεγάλον

πλήθος μικρών αποταμιευτών. Είς τὰς ἀρχὰς τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως βέβαια ἡ δύναμις τῶν ὀλίγων μεγάλων ἀποταμιευτῶν θὰ εἶναι μικροτέρα τῆς τοιαύτης ὅσα θὰ ἦτο σύμφωνα μὲ τὴν ἰσχύουσαν ἀποψιν ἀλλὰ μακροχρονίως αὕτη θὰ καταστῆ μεγαλύτερα λόγῳ τῆς ταχυτέρας οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Καὶ τοῦτο θὰ συμβῆ διότι τὸ μεγάλο πλήθος τῶν μικρῶν ἀποταμιευτῶν θὰ θελήσῃ νὰ ἐξασφαλίσῃ ἕνα κέρδος ἐξ αὐτῶν ὅποτε καὶ θὰ στραφῆ εἰς τὰς πλέον ὑγιεῖς ἐπιχειρήσεις. Τοῦτο ἀσφαλῶς θὰ κατορθωθῆ διὰ τῆς ἐμφανίσεως τῆς μετοχῆς ἢ ὅποια θὰ δώσῃ λαβὴν εἰς τὴν δημιουργίαν μιᾶς κεφαλαιοαγορᾶς. Βεβαίως παραλλήλως πρὸς τὰς ἐνεργείας αὐτὰς τὸ κράτος πρέπει νὰ λάβῃ τὰ κατάλληλα ἐκεῖνα νομοθετικὰ καὶ διοικητικὰ μέτρα τὰ ὅποια νὰ διευκολύνουν ὅλην αὐτὴν τὴν πορείαν.

Εἶναι δυνατὸν ὅμως εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς διαδικασίας τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ὄχι μόνον νὰ ἔχωμεν μειωμένην τὴν δύναμιν τῶν ὀλίγων μεγάλων ἀποταμιευτῶν, ἀλλὰ εἴτε μὴ ἀρκετὸν πλήθος μικρῶν ἀποταμιευτῶν εἴτε ἀπροθυμίαν αὐτῶν νὰ ἐπενδύσουν λόγῳ ἀκόμη τῆς μὴ συνηθείας αὐτῶν εἰς τοιαύτας ἐνεργείας. Τὸ πλήθος τῶν μικρῶν ἀποταμιευτῶν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, δὲν θὰ εἶναι εἰς τὰς ἀρχὰς ἀρκετὸν λόγῳ τοῦ ὅτι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἔχοντας μικρὰ εἰσρδήματα θὰ ἐπιδοθοῦν πρῶτα εἰς καταναλωτικὰς δαπάνας καὶ ἀργότερον θὰ ἀρχίσουν νὰ ἀποταμιεύουν. Εἰς αὐτὸ τὸ στάδιον ἀναπτύξεως τὸ Κράτος πρέπει νὰ ἐπέμβῃ διὰ νὰ συμπληρώσῃ τὸ κενὸν ἀφοῦ ἐξ ἄλλου καὶ θὰ εἰσπράττῃ περισσότερα.

Ὡς πρὸς τὴν δύναμιν τῶν ὀλίγων μεγάλων ἀποταμιευτῶν, αὕτη δὲν θὰ μειωθῆ κατὰ πολὺ, καθ' ὅτι ἡ ταχυτέρα καὶ ὑγιεστέρα οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις ἐπιβάλλει ὅπως αἱ παραγωγικαὶ ἀποταμιεύσεις εὐνοηθοῦν περισσότερον διὰ διαφόρων μέτρων. Παραλλήλως δὲ πρὸς τοῦτο ἐπιβάλλεται ὅπως αἱ ἄλλου εἶδους ἀποταμιεύσεις, ἤτοι αἱ καταναλωτικαί, αἱ ἐξωτερικευμέναι καὶ αἱ κερδοσκοπικαὶ ὑποβληθοῦν εἰς αὐστηροτέραν μεταχείρισιν. Ὅποτε εἶναι πολὺ πιθανὸν νὰ εὐρεθῶμεν πρὸ καταστάσεως κατὰ τὴν ὅποιαν αἱ παραγωγικαὶ ἀποταμιεύσεις τῆς ἰδικῆς μας περιπτώσεως νὰ εἶναι μεγαλύτεραι εἰς ὕψος τῶν παραγωγικῶν ἀποταμιεύσεων τῆς περιπτώσεως τῆς ἰσχυούσης ἀπόψεως, λόγῳ τῆς εὐνοϊκωτέρας φορολογικῆς καὶ διοικητικῆς μεταχειρίσεως, ἐναντι τῶν ἄλλων κατηγοριῶν ἀποταμιεύσεων. Ἡτοι θὰ σημειωθῆ στροφὴ ἀπὸ τὰς καταναλωτικὰς, ἐξωτερικευμένας καὶ κερδοσκοπικὰς ἀποταμιεύσεις πρὸς τὰς παραγωγικὰς τοιαύτας.

Τὰ ἔσοδα τοῦ Κράτους θὰ αὐξηθοῦν ὄχι μόνον διὰ τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω, ἀλλὰ καὶ λόγῳ τῶν μέτρων τὰ ὅποια θὰ ληφθοῦν εἰς τὸν διοικητικὸν τομέα πρὸς πάταξιν τῆς φοροδιαφυγῆς.

Ὅστω διὰ σταδιακῆς αὐξήσεως τῶν ἐσόδων ἐξ ἀμέσων φόρων παραλλήλως πρὸς τὴν μείωσιν τῶν ἐσόδων ἐξ ἐμμέσων φόρων ἐπιτυγχάνεται κοινω-

νικῶς, μία δικαιότερα διανομή τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ οἰκονομικῶς, μία ταχύτερα καὶ ὑγιεστερα ἀνάπτυξις τῆς οἰκονομίας.

Εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους οἰκονομίας ἐκτὸς τῆς ἀνίσου διανομῆς τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος ἐπικρατεῖ καὶ μία χαλαρὰ φορολογικὴ συνείδησις. Οἱ φορολογούμενοι θεωροῦν τοὺς φόρους ὡς μίαν ἀφαίρεσιν ἐκ τοῦ ἰδικοῦ των εἰσοδήματος χωρὶς νὰ βλέπουν εἰς τοῦτο ἓνα ἀντίκρουσμα τὸ ὁποῖον θὰ τοὺς ἀποφέρῃ περισσοτέραν εὐημερίαν. Ὡς ἐκ τούτου πρέπει διὰ τῶν διαφόρων μέσων ποὺ δύναται νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸ κράτος, ἤτοι ραδιόφωνον, ἐφημερίδες, διαλέξεις, ἐκθέσεις, κλπ. νὰ διαφωτίσῃ τοὺς φορολογουμένους εἰς τὴν κατεύθυνσιν αὐτῆν. Ἡ ἀπόκτησις φορολογικῆς συνειδήσεως διὰ τῆς ὁποίας ὁ καθείς πλέον θὰ θεωρῇ ὡς χρέος ὅπως καταβάλλῃ ὠρισμένον ποσοστὸν τοῦ εἰσοδήματός του, θὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὴν μείωσιν καὶ τελικῶς τὴν ἐξαφάνισιν τῆς φοροδιαφυγῆς, ἀρα τὸν σχηματισμὸν τοῦ ὕψους τῶν ἐσόδων ἐξ ἀμέσων φόρων εἰς τὰ ἐπιτρεπτέα ὑπὸ τοῦ κάθε φορὰ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος ὄρια.

Ἐκτὸς ὁμως τῶν δύο ἀνωτέρω ἀναφερομένων χαρακτηριστικῶν αἱ ὑπαναπτύκτοι οἰκονομίαι παρουσιάζουν εἰς μεγάλην κλίμακα τὴν φοροδιαφυγὴν ἢ ὁποία ἐμφανίζεται ὑπὸ τρεῖς μορφάς.

Κατὰ τὴν πρώτην, τὴν ἀπόλυτον, ἀποκρύπτεται ὁλόκληρον τὸ εἰς φορολογίαν ὑποβαλλόμενον εἰσόδημα.

Κατὰ τὴν δευτέραν, τὴν σχετικὴν, ἀποκρύπτεται μέρος τοῦ εἰς φορολογίαν ὑποβαλλομένου εἰσοδήματος.

Κατὰ τὴν τρίτην, ἢ ὁποία εἶναι ἓνας συνδυασμὸς τῶν ἀνωτέρω δύο, ἐμφανίζεται εἰς τὰς περιπτώσεις ὅπου ὁ φορολογούμενος ἔχει διάφορα εἰσόδημα ὑποκείμενα εἰς φορολογίαν καὶ ἄλλα μὲν τὰ ἀποκρύπτει τελείως ἄλλα δὲ ἐν μέρει.

Ἡ φοροδιαφυγὴ ὑπὸ τὰς τρεῖς ἀνωτέρω μορφάς μειώνει ἐτι περισσότερον τὸ χαμηλὸν ἐξ ἄλλου ἐσοδὸν ἐξ ἀμέσων φόρων τῶν οἰκονομιῶν τούτων. Διὰ τῆς ἀποφασιστικῆς ὁμως κατάρξεως αὐτῆς τὸ ἐσοδὸν ἐξ αὐτῶν θὰ διαμορφώνεται εἰς τὰ ἐπιδιωκτέα ὄρια. Ἡ πάταξις αὕτη θὰ κατορθωθῇ διὰ τῆς λήψεως διοικητικῶν μέτρων πρὸς ἀρτίαν ὀργάνωσιν τῶν φορολογικῶν ὑπηρεσιῶν ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς φορολογικῆς συνειδήσεως.

Ἡ σταδιακὴ αὕτη βελτίωσις εἰς τὸν δημοσιονομικὸν τομέα, ἢ ὁποία θὰ ἐπιτρέπη τὴν συνεχῆ ἀντικατάστασιν τῆς ἐμμέσου διὰ τῆς ἀμέσου φορολογίας λόγῳ τῆς ἐν τῷ μεταξὺ ἀνακατατάξεως τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος, τῆς ἀναπτύξεως τῆς φορολογικῆς συνειδήσεως καὶ τῆς ἀρτιωτέρας ὀργανώσεως τοῦ φορολογικοῦ μηχανισμοῦ, θὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὴν διαμύρφωσιν τῆς συνολικῆς ζητήσεως εἰς τὰ ἐπιτρεπτέα πλαίσια τοῦ κάθε φορὰ ὕψους τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος, καὶ ὄχι εἰς χαμηλότερα ὡς συμβαίνει εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους οἰκονομίας. Ἡ ταιαύτη ζήτησις θὰ προκαλέσῃ μίαν ἀνάλογον προσ-

φοράν, συνέχεια τῆς ὁποίας θὰ εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τῆς παραγωγῆς ἐπὶ ὑγιoῦς βάσεως. Οὕτω μόνον θὰ ἐπιτευχθῆ τῇ κάθε φορᾷ optimum τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Ἡ ἀντικατάστασις τῶν ἐμμέσων διὰ τῶν ἀμέσων φόρων θεωρεῖται ἱκανοποιητικῆ, ἥτοι ὅτι ἡ μορφή τοῦ προϋπολογισμοῦ εἶναι αὐτῇ ἐνὸς μιᾶς ἀνεπτυγμένης χαρακτηριζομένης οἰκονομίας, εἰς τὸ σημεῖον ὅπου τὸ ποσοστὸν τῶν ἐσόδων ἐξ ἐμμέσων φόρων ἀνέρχεται εἰς τὰ 25% τῶν ἀμέσων φόρων καὶ λοιπῶν ἐσόδων εἰς τὸ ὑπόλοιπον. Εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους οἰκονομίας οἱ ὅροι σχεδὸν ἀντιστρέφονται.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ ποσοστὸν τῶν ἐμμέσων φόρων ἀνέρχεται εἰς τὰ 59%, τὸ δὲ ἀμέσων εἰς τὰ 15% καὶ τῶν λοιπῶν ἐσόδων εἰς τὰ 26%, κατὰ τὸ ἔτος 1959. Τὸ ποσοστὸν τῶν λοιπῶν ἐσόδων εἶναι ὑψηλὸν διότι γενικῶς αἱ ὑπαναπτύκτοι χῶραι λαμβάνουν ἐξωτερικὴν βοήθειαν καὶ πιστώσεις πρὸς ὑποβοήθησιν τῆς προσπάθειας αὐτῶν πρὸς ἀνάπτυξιν.

Ἐκ τῶν ἐμμέσων φόρων ὁ σπουδαιότερος, εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἶναι ὁ δασμός, ὁ ὁποῖος ταυτοχρόνως εἶναι καὶ τὸ κυριώτερον κοινὸν τῶν ἐσόδων τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ. Οὕτω, διὰ τὸ ἔτος 1959 οὗτος ἀνέρχεται εἰς 18% ἐπὶ τῶν ἐμμέσων φόρων καὶ 11% ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ. Τοῦτο ἀποτελεῖ σπουδαῖον χαρακτηριστικὸν τῶν οἰκονομιῶν τῶν εὐρισκομένων εἰς τὰ πρῶτα στάδια τῆς οἰκονομικῆς τῶν ἀναπτύξεως.

Ὁ δασμός δικαιολογεῖ τὴν ὑπαρξίν του ἀκόμη καὶ εἰς τὰς ἀνεπτυγμένας οἰκονομίας κυρίως πρὸς ἀσκήσιν οἰκονομικῆς πολιτικῆς, ἀλλὰ τὰ ποσοστὰ εἶναι πολὺ χαμηλά. Οὕτως, εἰς τὰς Η.Π.Α. κατὰ τὸ 1956 τὸ ποσοστὸν τῶν δασμῶν ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἀνῆρχετο εἰς 1% περίπου. Εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους οἰκονομίας εἶναι φυσικὸν τὸ ποσοστὸν νὰ εἶναι πολὺ ὑψηλότερον διότι ἐπιτελεῖ καὶ σπουδαῖον προστατευτικὸν καὶ ἀποταμιευτικὸν ἔργον.

Ὁ δασμός ἐν σχέσει μὲ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν ἐπιτελεῖ δύο λειτουργίας ἥτοι ἐνδιαφέρει ἀπὸ δύο ἀπόψεις :

α) ἀπὸ ἀπόψεως εἰσπράξεων, καὶ

β) ἀπὸ ἀπόψεως εὐνοίας ἢ δυσχερείας εἰς τὴν εἰσαγωγὴν ὠρισμένων εἰδῶν διὰ χαμηλῶν ἢ ὑψηλῶν δασμῶν.

Ἀπὸ ἀπόψεως εἰσπράξεων ὁ δασμός ἐνδιαφέρει καθ' ὅτι ὅσον μεγαλύτερα ἔσοδα ἔχομεν τόσα περισσότερα ποσὰ δύνανται νὰ διαθεθοῦν εἰς παραγωγικὰς ἐπενδύσεις συμβάλλοντα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας.

Ἀπὸ τὴν δευτέραν ἀποψιν ὁ δασμός ἐνδιαφέρει καθ' ὅτι ἡ εὐνοϊκὴ μεταχείρισις κατὰ τὸ στάδιον τῆς εἰσαγωγῆς εἰδῶν τὰ ὅποια συμβάλλουν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας (ὡς κεφαλαιουχικὰ ἀγαθὰ καὶ πρῶται ὕλαι, αἱ ὅποιαι σπανίζουσι εἰς τὴν ὑπὸ ἀνάπτυξιν οἰκονομίαν) θὰ ἔχη ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀνύψωσιν τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου (θετικὴ πλευρά), ὡς ἐπίσης τὸ ἴδιον ἀποτέλεσμα θὰ ἔχη καὶ ἡ δυσμενὴς μεταχείρισις κατὰ τὸ αὐτὸ στάδιον ἐκεί-

νων τῶν εἰδῶν τὰ ὅποια ὑπονομεύουν τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν διὰ τῆς μὴ παραγωγικῆς ἐξαγωγῆς συναλλάγματος (ὡς πολυτελῆ εἶδη) ἢ τὰ ὅποια συναγωνίζονται τὴν ὑγιᾶ ὑπὸ ἀνάπτυξιν ἐγχωρίαν παραγωγὴν ὁμοειδῶν εἰδῶν — προστατευτικὸς χαρακτῆρ (ἀρνητικὴ πλευρά).

Εἰς μίαν οἰκονομίαν, ἣ ὅποια εὐρίσκεται εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς ἀναπτύξεώς της, ὁ δασμὸς ἀπὸ ἀπόψεως εἰσπράξεων δὲν πρέπει ν' ἀποτελῇ τὸ κύριον μέλημα τῆς δασμολογικῆς πολιτικῆς της, ἀλλὰ ἐπακόλουθον τῆς δευτέρας λειτουργίας αὐτοῦ. Διὰ τοῦ καλοῦ χειρισμοῦ τοῦ δασμοῦ οὗτος δύναται καὶ πρέπει νὰ ἀποβῇ μέσον τὸ ὅποιον νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν. Ἡ μονομερὴς ἄσκησις αὐτοῦ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῶν ὄσων περισσοτέρων εἰσπράξεων δὲν δύναται νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὸ ὀptimum τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Μόνον ὁ συνδυασμὸς του μετὰ τὴν δευτέραν λειτουργίαν αὐτοῦ, ἣ ὅποια καὶ πρέπει νὰ εἶναι ὁ κύριος ὀδηγὸς τῆς δασμολογικῆς πολιτικῆς, δύναται νὰ ἐπιτύχῃ ὅπως ἡ προσπάθεια τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως εὐοδωθῇ. Ἡ πρώτη λειτουργία τοῦ δασμοῦ μόνον τότε δύναται ν' ἀποτελῇ τὸ κύριον μέλημα ὅσον ἀφορᾷ ἐκεῖνα τὰ εἶδη τὰ ὅποια ὄχι μόνον δὲν συμβάλλουν εἰς τὴν διαδικασίαν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, εἴτε θετικῶς εἴτε ἀρνητικῶς, ἄρα οὔτε ὑπάγονται εἰς τὴν δευτέραν λειτουργίαν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀπευθύνονται εἰς τὰ ἀνώτερα τοῦ πληθυσμοῦ στρώματα εἰσοδήματος. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἀποτελεῖ καὶ τὸ μοναδικὸν μέλημα. Αἱ εἰσπράξεις, αἱ ὅποιαὶ θὰ προέλθουν οὕτως ἐξ ἐνὸς τοιούτου συνδυασμοῦ λειτουργιῶν, θὰ εἶναι ἐκεῖναί αἱ ὅποιαὶ θὰ ἐπιτύχουν τὸ ὀptimum τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ δασμοῦ (καθαρὸς οἰκονομικὸς συνδυασμὸς).

Βεβαίως, εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν δασμῶν ἦτοι, εἰς τὴν κατάρτισιν ἐνὸς δασμολογίου ἐπιδρᾷ πολὺ καὶ ἡ πολιτικὴ λόγῳ τῶν διεθνῶν ἐμπορικῶν καὶ λοιπῶν σχέσεων. Ἄλλὰ ἡ ἐπίδρασις αὐτῆς πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς ὅσον τὸ δυνατόν στενώτερα πλαίσια, τόσα ὅσα ἐπιτρέπει ἡ ἄσκησις μιᾶς ὀρθῆς πολιτικῆς, διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ μία ἀνωτέρα βαθμὶς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Ἡτοι τὸ ὀptimum τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἀπὸ δασμολογικῆς πλευρᾶς, θὰ ἐπιτευχθῇ τελικῶς ἐκεῖ ὅπου θὰ γίνῃ ὁ καλύτερος συνδυασμὸς τῶν πολιτικῶν καὶ οἰκονομικῶν σκοπῶν καταρτιζόντες οὕτως ἓνα δασμολόγιον τοῦ ὅποιου τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν θὰ εἶναι ἡ προώθησις τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως (πολιτικοοικονομικὸς συνδυασμὸς).

Ἡ ὑπάρξις τοῦ δασμοῦ ἂν καὶ δικαιολογεῖται πρέπει ὅμως προοίους τῆς ἀναπτύξεως νὰ περιορίζεται διὰ τῆς καταργήσεως ἢ μειώσεως τῶν συντελεστῶν ἐκείνων, οἱ ὅποιοι θὰ διατηροῦν πλέον τὸ κόστος ἀντιοικονομικῶν ὑψηλά.

Ταχύτερον ὅμως ἀπὸ τοῦ δασμοῦ ἐνδείκνυται ἡ μείωσις ἢ κατάργησις τῶν ὑπολοίπων ἐμμέσων φόρων, οἱ ὅποιοι αὐξάνουν τὸ κόστος τῶν προ

ιόντων και τῶν ὑπηρεσιῶν και οὕτω περιορίζουν τὴν κατανάλωσιν και τὰς συναλλαγὰς μὲ τὰς ἀνωτέρω ἀναφερομένης συνεπειὰς.

Μεταξὺ αὐτῶν οἱ σπουδαιότεροι εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι ὁ φόρος ἐπὶ τοῦ καπνοῦ μὲ ποσοστὸν 10% ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ, οἱ φόροι καταναλώσεως σακχάρους, βενζίνης, νάφθης και ὑπολειμμάτων νάφθης μὲ 9%, τὸ χαρτὸ-σημον μὲ 8% και ὁ φόρος κύκλου ἐργασιῶν μὲ 7% διὰ τὸ ἔτος 1959.

Ἡ ταχύτερα ἀπάλειψις αὐτῶν δικαιολογεῖται καθ' ὅτι οἱ φόροι οὗτοι ἐπιτελοῦν κατὰ πολὺ περισσότερον ταμειυτικὴν λειτουργίαν και κατὰ πολὺ ὀλιγώτερον οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Ἡ σταδιακὴ ἀντικατάστασις τῶν ἐμμέσων φόρων διὰ ἀμέσων φόρων ἀνάλογα μὲ τὴν κάθε φορὰ ἐπιτευχθεῖσαν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν θέτει τὸ ἐξῆς θέμα :

Ποία πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἐπιδιωκτέα πολιτικὴ ἐνὸς προγράμματος οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ἐν σχέσει μὲ τὴν φορολογίαν εἰσοδήματος φυσικῶν προσώπων ; Πρέπει αὕτη νὰ ἀποβλέπη εἰς τὴν ἐπίτευξιν μιᾶς ἴσης κατανομῆς τῶν εἰσοδημάτων ἢ εἰς τὴν ὅσον μεγαλύτεραν αὐξησιν τῶν ἐπενδύσεων ; Ἡ, μήπως δύναται νὰ εὑρεθῇ μία ὁδός, ἡ ὁποία χωρὶς νὰ ἀποκλείσῃ και τὸ ἓνα και τὸ ἄλλο, θὰ δύναται νὰ ἐπιτύχῃ ἓναν ἰδεώδη συνδυασμὸν αὐτῶν πρὸς ὄφελος τῆς καθόλου οἰκονομίας ; Ὁφελος τὸ ὅποιον νὰ εἶναι μακροχρονίως μεγαλύτερον, συγκρινόμενον μὲ τὸ προερχόμενον ἐκ τῆς ἀποκλειστικῆς ἐπιδιώξεως τῆς μιᾶς ἐκ τῶν δύο ἀκραίων, ἀνωτέρω ἀναφερομένων, λύσεων ;

Ἡ ἀποκλειστικὴ ἐφαρμογὴ τοῦ σκοποῦ τῆς ἴσης κατανομῆς τῶν εἰσοδημάτων, διὰ τῆς βαρυτέρας φορολογίας τῶν εὐπορωτέρων φυσικῶν προσώπων, ἐκπληροῖ περισσότερον κοινωνικὸν παρά οἰκονομικὸν σκοπὸν. Διὰ τούτου, ναί μὲν θὰ προέλθῃ ἡ πλέον δικαία διανομὴ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ἀλλὰ ἡ αὐστηρὰ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ ἐκ τῆς πρώτης φάσεως τῆς προσπάθειας οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως δύναται νὰ ἐμποδίσῃ αὐτήν, ὅποτε ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις εἶτε δὲν θὰ ἐπιτευχθῇ ποτὲ ἐν συγκρίσει μὲ τὰς ἄλλας οἰκονομίας εἶτε θὰ συμβῇ ἀργότερον τοῦ δυνατοῦ νὰ ἐπιτευχθῇ χρόνου. Καὶ ὅταν ὁμιλοῦμεν ἐδῶ περὶ ἴσης κατανομῆς τῶν εἰσοδημάτων ἐννοοῦμεν τὴν ἐπιτευχθεῖσαν διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἀρχῆς τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης. Ὡς γνωστόν, ἡ πλήρης ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης εἰς τὰς πολὺ ὑπαναπτύκτους οἰκονομίας μικρὸν περιθώριον δι' ἐπενδύσεις εἰς τοὺς ἰδιώτας ἀφήνει.

Ἄλλὰ και ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ σκοποῦ τοῦ ὅσον μεγαλύτερου βαθμοῦ ἐπενδύσεων διὰ τῆς εὐνοϊκῆς φορολογικῆς μεταχειρίσεως τῶν μεγάλων εἰσοδημάτων τῶν φυσικῶν προσώπων ὀδηγεῖ εἰς βραδύτερον ρυθμὸν τοῦ δυνατοῦ νὰ ἐπιτευχθῇ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Τοῦτο διότι, ἐκπληρώνοντας περισσότερον οἰκονομικὸν παρά κοινωνικὸν σκοπὸν θὰ ὀδηγήσῃ ὀπωσδήποτε εἰς

μεγάλας κοινωνικὰς διαφορὰς, γεγονὸς· πού εἶτε θὰ ἔχη ὡς ἀποτέλεσμα τὴν κοινωνικὴν ἀναστάτῳσιν εἶτε τὴν μὴ δυνατὴν νὰ ἐπιτευχθῆ ἀπόδοσιν τῶν ἀδικουμένων, οἱ ὅποιοι καὶ θὰ ἀποτελέσουν τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν τοῦ παραγωγικοῦ δυναμικοῦ.

Ὅποτε ἡ πλέον ἐνδεικνυομένη λύσις εἶναι ἕνας συγκερασμὸς τοῦ οικονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ σκοποῦ οὕτως ὥστε νὰ ἐπιτευχθῆ μία ἰσοζύγισις αὐτῶν. Ἡ ἰσοζύγισις αὕτη θὰ ἐπιτευχθῆ διὰ μιᾶς φορολογίας, ἡ ὅποια νὰ μὴ εἶναι πολὺ βαρεῖα οὕτως ὥστε νὰ ἀφαιρῆ τὰς παραγωγικὰς ἀποταμιεύσεις ἀλλὰ οὔτε καὶ τόσον εὐνοϊκὴ ὥστε νὰ ἐπιτρέπη τὴν πραγματοποιήσιν καταναλωτικῶν, ἐξωτερικευμένων καὶ κερδοσκοπικῶν ἀποταμιεύσεων. Διὰ τῆς ἐπιτευξεως μακροχρονίως τοῦ ἰδεωδεστάτου συνδυασμοῦ τῶν δύο τούτων σκοπῶν θὰ ἐπιτευχθῆ τὸ optimum τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς. Ἡ ἀγνοία ἑνὸς ἐξ αὐτῶν, θὰ ἀποδειχθῆ μακροχρονίως ὅτι ἀποτελεῖ ἀρνητικὸν στοιχεῖον τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως. Δὲν πρέπει, ὅπως παρατηρεῖται συνήθως εἰς ὅλας τὰς ὑπανάπτυκτους οἰκονομίας, νὰ δίδεται μεγαλυτέρα ἢ ἀποκλειστικὴ ἔμφασις εἰς τὸν οἰκονομικὸν μόνον σκοπὸν, διότι μακροχρονίως τοῦτο θ' ἀποδειχθῆ ἐσφαλμένον. Δὲν πρέπει αἱ βραχυχρόνιοι οἰκονομικαὶ ἐπιτυχίαι νὰ μᾶς ἀποτρέψουν τὴν σκέψιν καὶ τὴν προσοχὴν ἀπὸ τὸν σπουδαῖον ἐξ ἴσου σκοπὸν τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως, ἦτοι τὸν κοινωνικόν.

* *

Ἐκ τῆς μελέτης αὐτῆς προκύπτει, ὅτι μία ὑπανάπτυκτος οἰκονομία πρέπει κατὰ τὴν προσπάθειαν αὐτῆς πρὸς τὰ ἄνω ὅπως παραλλήλως πρὸς τοὺς ἄλλους τομεῖς ἐργασθῆ καὶ εἰς τὸν δημοσιονομικὸν τομέα διὰ νὰ ἐπιτύχη ἰσοζυγισμένην, ἄρα ὑγιᾶ ἀνάπτυξιν. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ προβαίη σταδιακῶς εἰς τὴν ἀντικατάστασιν τῶν ἐμμέσων δι' ἀμέσων φόρων χωρὶς ἐν τῷ μεταξὺ νὰ παρεμποδίζῃ τὸ κάθε φορὰν δυνατὸν ἐπιτευκτέον optimum τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως. Καὶ τοῦτο θὰ τὸ ἐπιτύχη διὰ τοῦ καταλλήλου συνδυασμοῦ τοῦ οικονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ σκοποῦ.